

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

13.10.2022

Viite: U 76/2022 vp

Asia: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnon ennallistamisesta (ennallistamisasetus)

WWF kiittää lausuntomahdollisuudesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Suomen tulee tukea vahvan ennallistamisasetuksen läpimenoa EU:ssa

Unioninlaajuiset, kiireelliset toimet ovat välttämättömiä luontokadon pysäyttämiseksi. Luonnon köyhtyminen jatkuu tuoreimpien kattavien uhanalaisuusarvioiden mukaan myös Suomessa. Ennallistamisella pyritään korjaamaan luontoon kohdistuneita vahinkoja. Ehdotettu ennallistamisasetus on osa EU:n biodiversiteettistrategiaa, johon Suomi on jo sitoutunut.

Suomen pitää esittää EU:n suuren kokoluokan luontorahoitusinstrumentin perustamista

Ennallistamistoimien kustannusten kattamiseksi on tärkeää

- varata kansallista rahoitusta Suomen valtion budjettiin,
- valtion tulee tukea yksityisen rahoituksen keinojen löytämistä ja
- Suomen pitää esittää EU:n uuden suuren kokoluokan rahoitusinstrumentin perustamista ennallistamisasetuksen toimeenpanoon

Näin toimien pystytään vauhdittamaan toimenpiteiden toteuttamista ja kustannuksien oikeudenmukaista jakamista eri toimijoiden kesken. Tällä hetkellä kustannukset lankeavat niille, jotka kärsivät luontoon kohdistuvista ympäristöhaitoista. Luonnonvarojen käytön muutoksen myötä syntyy uusia kustannuksia maanomistajille. Näiden kustannusten tuomat hyödyt eivät aina konkretisoidu maanomistajalle saman tien.

Suomen viisi vahvuutta ennallistamisasetuksen luonnoksen valossa

- 1 Suomella on jo olemassa erinomaiset ohjelmat ennallistamistoimien toteuttamiseen – niiden jatkuvuus on turvattava ja rahoitusta lisättävä
 - Maatalouden laajasti käytössä olevat tuet, HELMI-, NOUSU- ja Vesiensuojelun tehostamisohjelma
 - Näiden rahoitusohjelmien voimavarana on eri toimijoiden yhteen saattaminen: laajan ennallistamispaketin toteuttamiseksi tarvitaan useiden eri tahojen välistä yhteistyötä. Tavoitteiden toteuttamiseen tarvitaan viranomaisten lisäksi luonto- ja luonnonvara-alan ammattilaisia, muiden sektoreiden toimijoita ja kansalaisten aktiivisuutta.
 - Näillä rahoitusohjelmilla on saatu konkreettisia tuloksia, sen sijaan, että olisi vain laadittu suunnitelmia.

- 2 Suomessa on paljon konkreettista osaamista vesiensuojelusta valuma-alueetasolla – toimia pitää jatkossa toteuttaa kattavasti koko maassa
 - Suomessa toteutetaan useita yksittäisiä hankkeita eri puolilla maata Vesiensuojelun tehostamishankkeen rahoituksella.
 - Tarvitaan vastuutaho, joka edistäisi valuma-alueen tarkastelua kattavasti koko maassa. HELMI-ohjelman puitteissa tähän on jo olemassa oleva kehikko, jonka puitteissa
- 3 Patojen purkamisella on laaja tuki
 - Vapaasti virtaavat vedet ovat saavuttaneet laajan tuen yhteiskunnassamme.
 - NOUSU-ohjelma on mahdollistanut kokemusten kertymisen jo kymmeniltä kohteilta eri puolilta maata.
- 4 Metsien luonnonhoidossa Suomessa on hyvät lähtökohdat
 - Suomessa on jo useamman vuosikymmenenvuosikymmenien ajan kehitetty menetelmiä, toteutettu useita erilaisia hankkeita yhteistyössä maanomistajien, metsäammattilaisten sekä ympäristö- ja metsähallinnon kesken.
 - Ennallistamisasetuksen metsiä koskevien tavoitteiden toteuttamisessa Suomella on hyvä etunoja – tarvitaan merkittävästi lisää rahoitusta, toimenpiteiden määrän kasvattamista ja kohdentamista suojelualueverkoston kytkeytyneisyyden vahvistamiseksi.
- 5 Yhteistyö toimii – tarvitaan lisää rohkeutta
 - Metsien suojeluohjelma METSO:n toteutuksessa on saatu hienoja tuloksia yhteistyöstä eri toimijoiden kesken: on onnistuttu sopimaan luonnonsuojelullisesti arvokkaan metsän kriteereistä laaja-alaisen sidosryhmäjoukon kesken ja toteuttamaan suojelua metsäalan ammattilaisten ja viranomaisten kesken.
 - Seuraavaksi tarvitaan rohkeutta viedä läpi päätökset luonnonsuojelutavoitteiden määrän ja pinta-alan kasvattamisessa. Mukaan rahoitukseen tarvitaan kaikki yhteiskunnan eri tahot. Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriöiden vastuu ja rahoitus yksin ei riitä ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttamiseen.

Komissio korostaa, ettei ennallistaminen tarkoita kaiken taloudellisen toiminnan lopettamista kyseisellä alueella, vaan luonnon ottamista huomioon aiempaa paremmin.

EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä tehdä toimenpiteitä myös suojelualueverkoston ulkopuolella, ja ennallistamisasetuksella konkretisoidaan näitä tavoitteita.

Asetuksen velvoitteet täytántöönpaneavat muutoinkin Suomea jo juridisesti sitovia säännöksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi Suomen perustuslain 208:n ympäristöperusoikeus ja EU:n jo voimassa oleva vesipuitedirektiivi. Ympäristöperusoikeus velvoittaa julkisen vallan turvaamaan oikeuden terveelliseen ympäristöön (perustuslain perusteluissa mainitaan myös velvoite tuleville sukupoville). Vesipuitedirektiivi velvoittaa jäsenmaita saattamaan kaikki vesistönsä hyvään

ekologiseen tilaan vuoteen 2027 mennessä, eli aikaisemmin kuin ennallistamisasetuksen määräaika.

Ennallistamislain hyödyt ovat moninkertaiset kustannuksiin verrattuna

Luonto on suomalaisten tärkein kansallisomaisuus. Luonto tarjoaa mm. vettä, ravintoa, terveyttä ja virkistystä sekä energiaa, elinkeinoja, ilmaston sääntelyä ja vesien hallintaa. Luonnon monimuotoisuus, luonnon tilan parantaminen ja luontopohjaiset ratkaisut, joilla luodaan monia eri hyötyjä ihmisille, edistävät vihreää siirtymää.

WWF kummeksuu, miten korostetusti Suomen kannassa nostetaan näkökulma siitä, että EU:n ennallistamisasetus toisi kohtuuttomasti, ja ehkä jopa Suomen budjettisuvereniteettia loukkaavalla tavalla, taloudellisia lisävelvoitteita. Tämä näkökanta on ristiriidassa valtioneuvoston kantaankin kirjatulle nykytilalle:

”Suomi on sitoutunut YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen ja sen puitteissa tehtyihin päätöksiin luonnon monimuotoisuuden suojelusta. Suomi on myös sitoutunut Euroopan unionin biodiversiteettistrategiaan, jonka tavoitteena on kääntää luonnon monimuotoisuus elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä.”

Seuraavaksi onkin välttämätöntä päättää toimista ja rahoituksesta näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Ennallistamisen kustannus jää pieneksi, kun sitä verrataan ennallistamistoimista syntyviin pitkän aikavälin hyötyihin.

Huomattavaa on myös, että luonnon tilan parantamisen kustannukset kasvavat suuremmiksi, jos toimia lykätään tulevaisuuteen.

Asetuksen ei siis voida katsoa aiheuttavan suhteetonta taakkaa jäsenvaltioiden talouksille, kun kokonaistarkastelussa otetaan huomioon tulevien vuosien aikana kertyvät, kustannuksiin nähden moninkertaiset hyödyt. Sen sijaan on tärkeää varmistaa kustannusten jakautuminen siten, että valtio sekä vastaa osasta kustannuksia että ohjaa yksityisen sektorin toimien toteuttamista oikeudenmukaisesti.

Suomen kannassa nostetaan myös heikentymättömyysvelvoitteen elinkeinohankkeiden luvitukseen tuomaa hallinnollista taakkaa. Lupamenettelyihin sisältyy jo nyt mm. ympäristönsuojelulain 6 §:ssä oleva toiminnanharjoittajan selvilläolovelvoite, joka luo pohjaa heikentymättömyysvelvoitteen selvittämiseksi lupaprosessissa. WWF:n näkemyksen mukaan hallinnollisen taakan lisääntymistä ylikorostetaan.

Monimuotoinen luonto turvaa myös elinkeinoja ja huoltovarmuutta

Suomessa luonnon monimuotoisuus heikkenee tuoreimpien lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusarviointien mukaan edelleen. Systemaattiset toimet luonnon tilan parantamiseksi ovat Suomen ja suomalaisten etu. Vaikka kansallisesti tehty luonnonhoidon lisääminen ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen osana metsätaloutta on merkityksellistä luonnon tilan parantamisessa, Suomi ei ole onnistunut metsästrategiassaan pysäyttämään metsälajiston uhanalaistumiskehitystä ja myös metsäisten luontotyyppien tila on huono.

Monimuotoiset metsä- ja maatalousympäristöt ovat tulevaisuusvakuutus näiden Suomelle tärkeiden elinkeinojen turvaamiselle pitkällä aikavälillä. Monimuotoiset metsä- ja maatalousympäristöt kestävät paremmin erilaisia häiriöitä ja palautuvat niistä paremmin. Tällä hetkellä Suomen metsissä on liian yksipuolinen puulajikoostumus ja puut ovat pääasiassa saman ikäisiä. Muuttuvassa ilmastossa tarvitsemme Suomeen huomattavasti enemmän lehtipuuta ja metsissä tulee olla eri ikäisiä ja -kokoisia puita. Tällöin taataan myös puuntuotannon kestävyys lisääntyvien häiriöiden myötä (näitä ovat mm. kuivuus, runsaat sateet, hyönteisten ja sienten aiheuttamat vahingot).

Vesiluontotyyppien tilan parantaminen ja hoito tulee vaatimaan keskustelua hajakuormituksen enimmäismäärien käyttöönotosta samalla tavalla, kuten pistekuormituslähteiden osalta toimitaan. Ilmastonmuutos haastaa vesiensuojelun lisääntyneiden talvisateiden ja kuivien kausien myötä. Tämä tulee vaatimaan vesienhallinnan merkittävää parantamista valuma-alueetasolla ja kaikkien maankäyttösektoreiden tiivistä vuoropuhelua. Soiden ennallistaminen, kosteikko- ja tulvatasannerakentaminen, jatkuvapeitteinen metsänkasvatus ja kunnostusojitusten rajoittaminen ovat erinomaisia keinoja parantamaan vesienhallintaa ja –suojelua.

Valtioneuvosto toteaa kirjelmässään keskeistä olevan se, että jäsenvaltioiden liikkumavaraa lisätään ja parannetaan edellytyksiä kustannustehokkaille ennallistamistoimille, kuitenkin huomioiden eri luontotyyppiryhmien ja elinympäristöjen tarpeet riittävän tasapainoisesti. WWF pitää tätä näkemystä pääasiassa hyvänä, mutta haluaa lisäksi tuoda esiin, että ennallistamista ei voida toteuttaa tasapainoisesti tarkastelemalla ennallistamista vain taloudellisten hyötyjen kautta.

Tavoite 25 000 kilometristä vapaasti virtaavia jokia EU:ssa vuoteen 2030 mennessä on hyvä, mutta koska suurin syy vaelluskalalajien uhanalaisuuteen myös Suomessa on erilaiset vaellusesteet, tavoitteen nostaminen 15 %:iin jokien kokonaispituudesta on perusteltu. Suomessa vesistöjen vaellusesteet ovat käytännössä tiedossa, ja Suomi on ollut edelläkävijä patojen purussa Euroopassa. Tätä työtä on hyvin tärkeää jatkaa.

Elinvoimaiset ja toimivat ekosysteemit ovat myös tärkeitä hiilinieluinä ja -varastoina ja hillitsevät näin ilmastonmuutoksen vaikutuksia.

Mailman Luonnon Säätiö – World Wide Fund For Nature, Suomen rahasto sr

Jari Luukkonen
Suojelujohtaja

Mai Suominen
Johtava metsäasiantuntija

Lisätietoja: Mai Suominen, mai.suominen@wwf.fi, p. 050-3224363